

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

Cap. I. Quid sit vita?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

citum anni distinctionem, mirabilem illam alterationem, ac seriem generationum, & corruptionum ex ea distinctione dependentem, fluxus, & refluxus maris, aliosque non paucos effectus, de quibus supra, illico cessaturos? Atque ideo certe dixit Plato in Teæto: quousque solis circuitus perseverat, omnia tam Deorum, quam hominum sunt, atque servantur. Sin autem hic quasi ligatus staret, confestim omnia dissoluerentur, eueniretque quod dicitur, sursum deorsum omnia. Ex parte etiam non necessarium: quia ut verbigratia ignis immotus vrit, & aqua infrigidat: similiter, quin moueatur, utque etiam magnes sine vilo motu suo præuio ferrum attrahit; cur etiam cæli, licet non mouerentur, non possent nihilominus in hæc inferiora operari? & quidem quod possent, tuentur Scotus in 2. distinctione 14. quæst. 3. Argenti- na ibidem art. 2. Richardus de Media villa dist. 3. circa 3. princip. q. 5. & Durandus in 2. dist. 15. quæst. vlt.

39:

Pari ratione dicendum est, cessante cælo-

rum motu, & operatione in corpora subluna- ria, quasdam horum actiones cessaturas, & quasdam perseveraturas. Cur enim nihil in- fluente, aut operante cælo, lapis non rueret in centrum, candor non immitteret species, lumi- nosum quoduis lucem longè, latèque non diffun- deret? At verò cum sol, & homo generent ho- minem, quomodo posset homo per se loquendo; sine concursu solis hominem generare? Quum etiam probabile sit iuxta dicta superius lib. 4. tract. 7. c. 2. quamuis etiam generationem substan- tialem, licet non sit viuientis à viuente, sed non viuientis à non viuente sibi simili verbi gratia ignis ab igne vendicare sibi, ut causam efficien- tem partialem cælum, ac sydera; horum deficien- te influxu, an non necessario deberet deficere, & intermitteri? Demum si ipsamet terra rectè dispo- sita in visceribus suis producit metalla auri, argen- ti, &c. cum ad ea producenda non sufficiat se sola, & non concurrentibus corporibus cælestibus, quomodo, quæso, possit sublato tali concursu ta- les, tamque nobiles effectus producere?

LIBER DECIMVS,

DE

Corpore naturali animato, siue viuenti.

TRACTATVS PRIMVS.

De Vita incommuni.

CAPVT PRIMVM.

Quid sit Vita?

I.

COMMUNIS; & recta methodus postulat, ut in explicandis rerum ge- neribus ab imperfectis ad perfectiora gradus sit: vnde explicato corpore corruptibili, prout ab animato, & ina- nimi abstrahit, necnon corpore incorruptibili, & cælesti, quod animæ omnis expers est, tantum su- pereest, ut corpus animatum, ac viuens, utroque perfectius explicetur: id autem commodius fieri nequit, quam si de vita incommuni; deinde de vita corporis, siue anima corporea; mox de vita vegetatiua; ac tandem de vita sensitiua si- gillatim, ac suo ordine agatur. Hæc ergo qua- tuor tractatibus complectar, quibus absolu- tis tota huius libri series, necnon vniuersa Physica finem sunt habitura. Porro autem ut ad titulum capiti huic præfixum propius accedam; non omnia proprie viuere, sed aliqua hac prærogatiua carere omnes tanquam lumi-

R. P. Lyncei Philosophia Tom. II.

ne naturæ notum supponunt, vbi in serie præ- dicamentali substantiam in viuentem, & non viuentem discescunt: idque etiam tanquam indubitatum edocet Magnus Augustinus in li- bro 65. quæstion. quæstione 26. ibi: *creatura plus scilicet videtur in arte, qua facta est, quam ipsa in se ipsa, qua facta est: propterea enim ait Euangelista Ioannes: quod factum est in ipso vita erat: omnia ergo, qua facta sunt, & vitam non habent, in ipso Verbo Dei vita sunt, in seipsis vita non sunt: cælum, terra, lapis vitam non habent, & tamen in Deo vita sunt.* Ut autem Philosophi, præsertim Recentiores viuentia à non viuentibus discernant rationem quandam vniuocam vitæ ut sic commi- niscentur, in ea que explicanda nemo eorum alte- ri, nemo sibi consentit, ut vel hinc perspicue ap- pareat, eam fictitiæ esse: quocirca anteaquam vitam per eius species explicem, communem il- lam rationem prius euertere libet nonnullis argu- mentis, quorum primum sit.

Vita physica, qua Plantæ viuunt, est pro- prie vita, ut capite sequenti constabit: & vi- ta intentionalis, qua cognoscimus, & volumus, est

G g 2 etiam

21

etiam propriè vita; vt nemo non fatetur: at ab vtraque ratio communis vniuoca vitæ nullo modo abstrahi potest: ergo ab omni vita, &c. Maior, & consequentia probatione non egent. Minor verò suaderetur: quia similitudo intentionalis, qua cognitio obiectum refert, & exprimit; ac similitudo physica, & prædicamentalis, quæ in consensu prædicatorum consistit, ita comparatæ sunt, vt ab iis vna ratio communis vniuoca similitudinis præscindi nequeat: ergo à pari vita physica, & intentionalis, &c. Antecedens perspicuum est: quid enim re ipsa, & secluso nomine commune habet in ratione similitudinis cognitio, quæ est claritas quædam intentionalis cum similitudine physica, & prædicamentali, quæ nihil aliud est, quam coexistentia duarum rerum, quales demum cunque sint. Equidem summa similitudo intentionalis cum summa dissimilitudine physica coheret, vt cernere est in cognitione diuina, quæ intentionaliter summè similis est creaturæ, quam clarissime cognoscit, & perfectissime repræsentat; ei tamen physice dissimilima est, ab eaque infinite distat: è contrario verò summa similitudo physica interdum coniuncta est cum summa dissimilitudine intentionalis, vt cernere licet in complexo duorum lapidum, qui physice quidem summè similes sunt, intentionaliter tamen nullo modo similes, sed potius summè dissimiles sunt; eo quod neuter alterum *vt quo*, vel *vt quod* cognoscat: signum igitur est, vtramque similitudinem nullam habere proportionem, nullam vniuocam conuenientiam, sed potius diuersi generis, atque ordinis esse.

3. Secundum argumentum ita proponi potest: motus physicus, quo verbi gratia ignis calefacit, & motus intentionalis, quo intellectus cognoscit in ratione motus vniuocè non conueniunt: ergo nec vita physica, & intentionalis in ratione vitæ. Antecedens suaderetur: quia motus physicus calefactionis est dare esse calori, illumque producere: motus verò intentionalis est cognoscere aliquid, vel amare: at hæc duo præter communionem nominis, quid commune habent, aut præter quam quod ambo nomine motus appellantur, in quo re ipsa conueniunt? Aut si hæc conuenientia in re æquiuoca non est, quæ conuenientia solarum vocum censenda est? curne conuenientia canis cælestis, ac latrabilis solius nominis esse indicatur? quocirca omnes vtrumque motum æquiuocè in ratione motus conuenire arbitrantur. Neque verò dici potest, motum intentionalem in eo differre à physico, quod propriè motus non sit: cuius signum est, quod in Deum motus expertem cadere possit: ceterum vitam intentionalem non minus quam physicam propriè vitam esse; hoc, inquam, nihil dictum est: tum quia, quamuis vita intentionalis propriè vita sit, non propterea vniuocè conueniet cum vita physica: haud aliter ac canis cælestis propriè canis est, & appellatur, & tamen vniuocè cum cane latrabili canis non est: tum etiam quia verius, motum intentionalem verè, & propriè motum esse; siquidem cognitio verè, & propriè obiectum suum intellectui repræsentat, cum repræsentatio obiecti ab omnibus definiatur: at aliquid alicui repræsentari est vnum ad alterum moueri: ergo cognitio, ac

proinde motus intentionalis verè, & propriè motus est: pari ratione amor motus in obiectum verè, & propriè est, cum pro sequutio obiecti definiatur: quoties autem dicitur. Deus omnis motus expert, sermo est de motu physico, qui solus propriè mutatio, ac vicissitudo est; quæ in Deum cadere nequeunt.

4. Tertium argumentum sit: vita in actu primo, quam homo verbi gratia habet pro priori naturæ, antea quam quidquam cognoscat, aut amet, actuue vegetetur, est propriè vita: id quod omnes fatentur, & perspicue docent Aristoteles 2. de anima t. 37. ibi: *uiuere viuendum est esse, cuius sanè causa est, vt constat, atque principium anima*, & B. Thomas 1. p. questione 18. art. 2. ibi: *Secundum hoc viuere nihil aliud est, quam esse in tali natura*. Deinde vita in actu secundo, qua homo actu cognoscit, & amare, actuue vegetatur, est etiam propriè vita, vt expresse docet Aristoteles 2. de anima t. 3. ibi: *vitam autem dicimus nutritionem, accretionem, atque decretionem, quæ quidem per id ipsum fit, quod viuere dicitur*. Id ipsum etiam docet 9. ethicor. & alibi sæpè, & de se perspicuum est, vt mirum videatur id negasse B. Thomam vbi supra. Tum sic: vtraque vita propriè, ac strictè vita est: at ab vtraque ratio communis vniuoca vitæ abstrahi minime potest, vt omnibus in confesso est; & merito, siquidem posse intelligere verbi gratia & actu intelligere; siue, quod perinde est, intelligere in actu primo, & intelligere in actu secundo longè diuersa sunt, neque enim in ratione vitæ vniuocam conuenientiam habent: ecquæ enim est vita illa vtrique vniuocè communis? non hoc, quod est intelligere, cum posse intelligere non sit propriè intelligere: non aliquid aliud, quia quid illud sit seclusa voce nullatenus explicari potest.

5. Quartum argumentum sit: vita nutritiua, siue vegetatiua propriè vita est, vt tract. 3. huius libri constabit; & vita etiam sensitiua, aut cognoscitiua propriè vita est: at ab vtraque ratio communis vniuoca vitæ præscindi nequit: ergo, &c. Minor suaderetur: quia vita vegetatiua penes propriam, & specificam rationem sumpta multo magis conuenit cum eo, quod vita non est, nimirum cum aggeneratione ignis verbi gratia, quam cum vita sensitiua: igitur vita vegetatiua vniuocè, & re ipsa non conueniet cum vita sensitiua, sed duntaxat æquiuocè, & in solo nomine: haud aliter ac canis cælestis, quia penes specificam rationem sumptus magis conuenit cum alio sydere, quod canis non est, quam cum cane latrabili, non potest vniuocè, & re ipsa conuenire cum cane latrabili in ratione canis, sed duntaxat æquiuocè, & in solo nomine. Antecedens suaderetur: quia vegetatio plantæ, & aggeneratione ignis in eo conueniunt, quod ratione vtriusque planta, & ignis alienam materiam prius alteratam, ac dispositam pristina forma substantiali spoliens, & propria forma substantiali eam afficiant; siue, quod perinde est, alienam substantiam in suam conuertant, conuersamque secum substantialiter copulent: nullaque alia vtriusque differentia est, nisi quod planta operetur per intusumptionem, vt aiunt, & substantiam, quam in se conuersura est, prius per poros attrahat;

hat; ignis verò non operetur per intussumptionem sed potius pabulum per meram iuxta positionem sibi præfens in se conuertat, ac secum substantialiter copulet: in qua differentia quam parum momenti sit, quis non conspiciat? At vegetatio planetæ à sensatione animali, & cognitione spiritali, aliaque quauis vita intentionali vsque adeò discrepat, vt inter mille discrimina vix sit inuenire conuenientiam vllam etiam virtutalem, & genericam.

6. Postremum argumentum sit: si daretur ratio communis vniouca vitæ ab omni vita in particulari abstrahens, quenam ea esset definiri, & explicari posset: at quenam sit, nullo modo explicari, aut definiri potest magis, quam quid sit canis, propterea à sydereo, marino, & latrabili præscindit, vt cap. tertio apertè conuincam. Confirmatur, & declaratur: quod ratio vniuersalissima entis tantumlibet vniouca explicari, ac definiri non possit magis, quam per se nota sit, oritur ex eo, quod non habeat genus se superius, per quod definiri possit, nempe substantiam, quæ in viuente, & non viuente diffusetur: cur ergo si vna ratio communis viuents abstrahi potest, ea definiri nequeat. Adde iuxta aduersarios non paucos nullum prædicatum vniouce de Deo, & creaturis dici posse, cum tamen Deus, & creatura propriè viuant.

CAPUT II.

Vita per eius partes explicatur.

7. Postquam in communi rationem æquiuocam esse, ac proinde vnicæ definitione indefinitam statuimus: reliquum est, vt eam per eius species multifariam explicemus. Vita ergo, aut est intentionalis, aut physica: intentionalis est, quæ aliquid intentionaliter in obiectum, quodcunque sit mouetur: aliaque est, quæ sentitur, aut intelligitur: alia, quæ appetitur, aut amatur: quarum vtræque à nobis, tum tract. vltimo huius libri, tum etiam decursu Metaphysicæ fusè explicabitur. Vita physica alia est, quæ aliquid substantialiter per intussumptionem augetur: alia, quæ aliquid progressiue mouetur, hoc est, quæ propria, ac naturali vi de loco in locum quaqua versus, & non magis in vnum, quam in alium ferri potest. Prior species vitæ physice in plantis, & animalibus locum habet, quorum omnes omnino partes innumeris poris variegatæ sunt, vt per eos humor alimentarius attrahi, distribui, & corriuari possit: omnes etiam ad eundem finem prædita sunt vi sugendi, & succum assimilandi, atque in suam substantiam conuertendi. Stupendum quidem, atque instar miraculi est quo artificio, atque ingenio id fiat, & per quot fibras, ac fistulas pabulum sensim attrahatur, & per omnes partes diffundatur. Hoc ergo genus argumenti substantialis per intussumptionem factam efficit, plantas & animalia viuere, ac differre à non viuents, quæ tamen substantialem, non tamen hac arte augentur.

8. Posterior vitæ physice species in solis animalibus ac spiritibus reperitur: eam autem esse propriè, ac formaliter vitam quæque progressiue mo-

R. P. Lyncei Philosophia Tom. II.

uentur, eo ipso viuere contra nonnullos Recentiores facile suaderi potest. Primò quia id perspicue docet Aristoteles 2. de anima cap. 3. ibi: *Atque potentias animæ diximus, nutritiuam, sensitiuam, appetitiuam, loco motiuam, atque intellectiuam.* Et cap. 4. ibi: *At vero constat, animam id etiam esse, unde primus motus ad locum accommodatus emergit.* B. Thomas 1. p. quæst. 76. art. 1. ibi: *Anima enim est primum, quo nutrimur, & sentimus & mouemur secundum locum; & similiter quo primò intelligimus.* B. Augustinus tom. 9. tract. 19. in Euangelium Ioan. ibi: *Nisi enim viueret (puta anima) corpus non moueret pedibus gressum, manibus opus, oculis intuitum, auribus auditum, non aperiret os ad vocem, linguam ad distinctionem vocum non moueret.* Chrysostomus tom. 4. super epistol. Pauli ad Philip. serm. 3. ibi: *Non viuo, inquit, communem vitam: quomodo ergo viuis o Beate Paulè Solem non vides, communem hunc aërem non spiras? num cibus, quibus nemo non vescitur, non pascitur? num terram istam more nostro non calcas?* Athanasius in orat. contra idola ibi: *Motus animæ nihil aliud est, quam vita ipsius, & omnino corpus viuere dicitur, cum mouetur.* Et ne multis morer, Patres fere omnes, & meliores quique Philosophi hanc sententiam amplectuntur, & hoc modo de motu progressiuo loquuntur: cum ergo vocibus, vt nummis vtamur, eaque id valeant, & significant, quod principales authores per ea significari volunt, nemini dubium esse potest, quin motus progressiuus vitæ nomine appellari debeat.

Quod autem P. Arriaga nobis aduersarius disp. 2. de anim. sect. 2. subiect. 4. docet, motum progressiuum esse duntaxat arguitiue vitam, facile refelli potest: tum quia Patres, & Scholastici proxime allegati eodem profus modo asserunt, motum localem esse vitam, ac sensationem, vegetationem, & intellectiōem esse vitam, neque inter eam, & has functiones discrimen vllum assignant: quemadmodum ergo sensio, vegetatio, & intellectio non arguitiue tantum, sed etiam formaliter vita sunt: ita etiam motus progressiuus, non arguitiue, sed formaliter vita erit. Tum quia sicut dicitur, motum progressiuum esse arguitiue vitæ, id est, non nisi argumentum infallibile vitæ: ita similiter dici posset, vitam sensitiuam esse tantum arguitiue vitam: nam sicut motus progressiuus nusquam & nunquam reperitur sine vita aliqua sensitua, aut intellectua: ita similiter motus sensationis nunquam, & nusquam reperitur sine vita aliqua vegetatiua, aut intellectua: cur ergo tantum arguitiue vita non appellatur, sicut de motu progressiuo aduersarij philosophantur.

Rursus: vita alia est in actu primo: alia in actu secundo; quæ cuiusmodi, qualeve sint cap. præcedenti satis explicatum est. Illud explicandum est quibus ambæ conueniant: quæ cum sit quæstio mere vocalis, quæ fieri poterit breuitate ab ea nos expediemus. In primis ergo quæuis substantia completa, quæ vi sua nutrir, seu loco moueri potest, quæue cognoscere, & tamen sentire vel appetere potest, vita in actu primo, eaque substantialis, & præcipua dici debet: id quod omnes fatentur, & testimoniis Aristotelis, & Beate Thomæ capite præcedenti adductis liquido constat.

Gg 3 Pari